

** Misinformatie

Iedereen heeft wel een mening over de terugkomst van de wolf in Nederland en zoals we al eerder hebben gezien kunnen deze meningen soms behoorlijk tegenstrijdig zijn. Niet iedereen heeft evenveel kennis van de wolf, of heeft toegang tot objectieve informatie over de wolf en zijn leefomgeving. Het is dan ook logisch dat bij zowel voor- als tegenstanders we regelmatig allerlei misinformatie tegenkomen, of op zijn minst hardnekkige geruchten waarvan we ons moeten afvragen of die waarheidsgetrouw zijn. Hieronder zullen een aantal van dit soort misinformatie worden behandeld welke regelmatig terugkomen in de media en tijdens discussies op de diverse fora.

Roodkapje-syndroom

Met name door hen die voorstander zijn dat de wolf in Nederland terugkomt wordt vaak gesuggereerd dat mensen die niet voor deze komst zijn lijden aan het ‘Roodkapje-syndroom’, waarmee ze willen aangeven dat, zoals Glenn Lelieveld mooi verwoordde *“De maatschappelijke wolf is een hele andere dan de wolf die in de natuur leeft. Daar hebben sprookjes en Hollywood aan bijgedragen. Die verhalen zijn een beetje in ons onderbewustzijn ingesleten”*³⁹², terwijl Maurice La Haye opmerkt *“Het sprookje van de boze wolf zit diep”*³⁹³. In feite stellen ze dus hiermee dat de tegenstanders bang zijn voor de wolf omdat ze van het gevaarlijke gedrag van de wolf in een sprookje hebben gehoord of bijvoorbeeld hebben geluisterd naar de ‘Dodenrit’ van Drs. P. waarin een Russisch gezin op een koude winterdag in Siberië door wolven achterna wordt gezeten³⁹⁴. Opmerkelijk is dat het juist het Roodkapje-syndroom wordt genoemd omdat van Roodkapje wordt gezegd dat ze niet bang is, getuige het bekende kinderliedje “Zeg Roodkapje waar ga je heen” waarin zij zingt *“Ik ben niet bang voor de wilde dieren in het bos”*³⁹⁵ en in sommige versies komt ook heel nadrukkelijk de zin *“Ik ben niet bang voor de boze wolf in het bos, in het bos”*³⁹⁶ voor.

Volgens hen die het Roodkapje-syndroom aanhalen is het niets anders dan een volkskundige angst die zich lang kan vastzetten en dat *“Ondanks dat het gevaar al geruime tijd geweken is, blijft de collectieve angst bestaan.”*³⁹⁷ Veelal wordt dan expliciet benadrukt dat wolven mensen niet aanvallen of zelfs helemaal niets doen en dat als je een wolf tegenkomt je die gemakkelijk kan wegjagen. Glenn Lelieveld vertelde in het hierboven genoemde interview *“Wolven hebben een angst voor mensen”* en iets verder verklaart hij *“En of het één wolf is, of het zijn er acht: dat maakt eigenlijk niet uit. Ook niet of er wel of niet welpen bij zijn. ... van alle roofdieren is de wolf eigenlijk het grootste mietje van allemaal”*³⁹⁸. Elli Radinger zei tijdens een interview *“Als je er een tegenkomt, moet je gewoon stil gaan staan, in je handen klappen en zeggen: ‘Hé wolf, ik heb je gezien!’*

---

392 De Stentor, *Wat je moet doen als je oog in oog staat met acht wolven? ‘De wolf is eigenlijk een mietje’* (17 januari 2021).

393 Nu.nl, *Wen er maar aan: de wolf veroverd Nederland en gaat niet meer weg* (29 april 2021).

394 Zie **Folklore en sprookjes** waar we een aantal van deze sprookjes en hun achtergronden behandelen.

395 Liedjeskist, *Zeg Roodkapje*.

396 Kinderliedjes, *Roodkapje*.

397 Nu.nl, *Het Roodkapje-syndroom: zo reëel is het om bang te zijn voor een wolf* (28 oktober 2019).

Ga weg!'. En dan zullen ze vertrekken."³⁹⁹ terwijl in een ander interview ze opmerkte "*Ksssjjt! Dat is alles wat je hoeft te doen*"⁴⁰⁰ We zien dat de wolf door deze wolvendeskundigen als een onschuldig schoothondje wordt afgeschilderd en dat doet de vraag opkomen waarom de wolf in hun ogen totaal anders is dan in die sprookjes.

Kijken we in de geschiedenis dan zien we dat er terdege aanvallen van wolven op mensen zijn geweest – ook in onze contreien – en in gebieden waar de wolf nog steeds veelvuldig voorkomt houdt men nog steeds rekening met aanvallen van wolven. Misschien zijn het relatief weinig aanvallen, maar in sommige jaren kon het aantal aanvallen op mensen oplopen in de honderden, los van de aanvallen op vee. In het hoofdstuk **Aanvallen van wolven** gaan we dieper op deze aanvallen in. De vrees is dus niet gebaseerd op een sprookje maar op feiten. Het was Ton van Reen die inderijd dan ook correct opmerkte "*Roodkapje was terecht bang voor boze wolven*"⁴⁰¹. Ook al wordt tegenwoordig een sprookje vaak opgevat als een "*verhaaltje, vertelling, vertelsel*" het heeft in engere zin ook de betekenis van "*een verdicht verhaaltje waarvan de inhoud een leerrijke of waarschuwende parallel vormt of van een legende, t.w. een wonderbaarlijk, als waarheid overgeleverd verhaal*"⁴⁰². In sprookjes – en dan vooral oudere – zit dus vaak een kern van waarheid in. Bovendien zijn de versies van dit sprookje van voor die van de gebroeders Grimm een stuk gruwelijker.

Stellig zullen onder de tegenstanders van de wolf mensen zijn die inderdaad bang zijn, aan de andere kant zijn er ook onder hen die terdege kennis van het gedrag van de wolf hebben en weten dat de wolf een top predator is. Een vraag die dan ook opkomt is waarom voorstanders van wolven alle mensen die kritisch zijn op de terugkomst van de wolf – ongeacht om welke reden – een bepaald 'syndroom' willen aanpraten en nog meer waarom zijzelf de keerzijde van de komst van de wolf ten ene male negeren. Als eerste lijkt het erop dat deze voorstanders met dit soort statements critici in een bepaalde hoek willen drukken en ze zo als onbetrouwbaar neer willen zetten. Tijdens discussies op Facebook zie je dan ook vaak deze voorstanders roepen '*Je moet je inlezen*' of '*Er is nog nooit een mens door een wolf aangevallen*' of als dan toch dat met feiten wordt ontkracht gesteld dat die berichten allemaal onwaar zijn en worden verkondigd door jagers⁴⁰³. Iemand die door wolven was aangevallen kreeg zelfs te horen dat hij loog en er niets vanaf wist, terwijl deze man meer dan 30 jaar praktijkervaring had met wolven⁴⁰⁴. Het moge duidelijk zijn dat dit soort statements eerder verdere polarisatie in de hand zal werken dan dat er een goede discussie ontstaat hoe men met de wolf moet omgaan.

---

398 De Stentor, *Wat je moet doen als je oog in oog staat met acht wolven? 'De wolf is eigenlijk een mietje'* ([17 januari 2021](#)).

399 De Stentor, "Wie is er bang voor de boze wolf? Wolvenexpert Elli in elk geval niet" ([22 mei 2018](#))

400 Volkskrant, "Wolvenvrouw Elli Radinger: 'Wolven zouden je nog niet aanvallen als je hun eten afpakte'" ([2 juli 2018](#))

401 Volkskrant, "Roodkapje was terecht bang voor boze wolven" ([13 juli 2013](#))

402 WNT, [lemma sprookje](#).

403 We zien hier dat het sprookje wordt omgedraaid, de wolf is het lieve onschuldige dier, terwijl de jager veranderd in een demonisch wezen.

404 Niet geheel opvallend dat zijn reacties op het discussieforum niet veel later werden verwijderd en hijzelf werd geblokt.

Anderzijds is het verkondigen dat tegenstanders lijden aan een ‘Roodkapje-syndroom’ tegelijk ook een bevestiging dat deze persoon zelf weinig kennis heeft van het gedrag van de wolf. Want hoewel een wolf relatief weinig mensen aanvalt, getuigd het van totale onkunde om te verkondigen dat de wolf “*het grootste mietje*” is. Het stellen dat een simpel “*Kssssjt*” voldoende is diskwalificeert eerder zo’n persoon als een wolvendeskundige. Eerder dat deze via dit soort misleidende opmerkingen ervoor zorgen dat mensen – die bij toeval een wolf tegenkomen – zelfs in gevaar kunnen komen en daarom als er een (dodelijke) aanval komt daaraan medeplichtig zijn. Het is om die reden dat we in het hoofdstuk **** Interacties wolf – mens** een aantal handvatten hebben gegeven hoe je bij een ontmoeting met een wolf kan handelen. Angst is een slechte raadgever, maar onwetendheid kan in dit soort situaties dodelijk zijn. Valerius Geist merkte dan ook zeer terecht op “*the tale about little Red Riding hood was based – alas – not on myth or superstitions, but on sound evidence!*”⁴⁰⁵. Het tegenovergestelde beweren is dan ook niets anders dan zeer grote onkunde.

Wolven vallen geen mensen aan

Soms wordt dit argument gebruikt, of anders dat wolven dit tegenwoordig niet meer doen. Op een website lezen we “*de prooiaanvallen in Europa de laatste honderd jaar volledig is gestopt*”⁴⁰⁶ of Glenn Lelieveld “*er zijn in West-Europa geen gevallen bekend van wolven die mensen aanvallen*”⁴⁰⁷, en boswachter Erik de Jonge “*De wolf heeft geen enkele reden om jou aan te vallen*”⁴⁰⁸. Omdat dit in de media staat nemen veel mensen het over en tijdens een discussie kwam ik het volgende tegen: “*De verhalen dat ze kindertjes aanvallen, zijn afkomstig van jagers, die graag een vrijbrief willen om ze te mogen afknallen*”⁴⁰⁹ of zoals een moderator van de Groep Wolf op Facebook stelde “*dat 'mensen in gevaar kunnen komen door wolven'....wat toch al vaak genoeg bewezen is een sprookje te zijn*”⁴¹⁰.

Dit soort stellingen komen vreemd over als we bedenken dat zelfs internationaal bekende wolfdeskundigen zoals John D.C. Linnell⁴¹¹ of Mark E. McNay⁴¹² hier artikelen over hebben geschreven. In het hoofdstuk **Aanvallen van wolven** zijn vele voorbeelden genoemd waaruit blijkt dat wolven terdege mensen aanvallen. Dat in de 20ste eeuw in Europa bijna 400 gedocumenteerde aanvallen van hondsdolle wolven zijn geweest met meer dan 45 doden, terwijl daarnaast nog ruim 50 aanvallen door gezonde wolven waren waarbij meer dan 25 doden zijn gevallen. Het is dan ook uitermate misleidend om te zeggen dat er in Europa de afgelopen eeuw geen aanvallen zijn geweest. Het is door deze misleiding mensen op een verkeerd been worden gezet en denken dat de wolf een

---

405 Valerius Geist, *WHEN DO WOLVES BECOME DANGEROUS TO HUMANS?* ([Final Draft 29th of September 2007](#)).

406 Wolfcenter.eu, [Wolven aanvallen feit of fictie?](#)

407 AD, *Kan de wolf ons aanvallen? 'Eén keer bijten en dan is hij weg'* ([20 juni 2019](#)).

408 Omroep Brabant, *Wolven doen mensen niets, maar er schuilt wel een ander gevaar voor mensen in de Brabantse bossen* ([11 oktober 2020](#)).

409 Facebook, [4 maart 2021](#).

410 Niet geheel vreemd dat ook deze discussie snel werd verwijderd, omdat de diverse genoemde wetenschappelijke bronnen het tegenover gestelde aangaven.

411 John D.C. Linnell, "The fear of wolves: A review of wolfs attacks on humans" in *NINA Oppdragsmelding 731*.

412 Mark E. McNay, *A case history of wolf-human encounters in Alaska and Canada* ([2002](#));

lief dier is. Van ecologen als een Glenn Lelieveld kan men dat nog verwachten, maar dat een boswachter met dit soort misleidende informatie komt is ondenkbaar en maakt hem voor zijn functie ongeschikt omdat hij hiermee onwetende mensen bewust in gevaar brengt. Zeker, lang niet iedere wolf zal aanvallen en verhoudingsgewijs zijn deze aantallen maar weinig ten opzichte van de vele mensen die in Europa wonen. Maar dat is absoluut geen reden om te ontkennen dat gezonde wolven mensen kunnen aanvallen.

Eerder mag men verwachten dat er nuchtere informatie, gebaseerd op de feiten, wordt gegeven. Dat de vele recreanten van de natuur ook worden ingelicht over de gevaarlijke kanten van de wolf en hoe ze daarop moeten reageren, zoals we in andere landen waar de wolf al jaren voorkomt zien. Door misleidende informatie te geven zorgen dit soort personen niet alleen ervoor dat deze recreanten bewust in gevaar worden gebracht, maar ook dat de aanwezigheid van wolven in Nederland in gevaar wordt gebracht. Als een wolf een mens aanvalt dan is niet de wolf de schuldige, maar deze personen die de mens niet heeft ingelicht over de gevaren. Als de wolf dan wordt afgeschoten, dan zijn zij het die dit in Nederland beschermde dier in gevaar hebben gebracht.

Verslagen van wolfaanvallen zijn onbetrouwbaar

Tijdens discussies worden vermeldingen over wolvenaantallen op mensen stelselmatig in twijfel getrokken door voorstanders van de wolf. We zullen in dit gedeelte een aantal van dit soort uitspraken die tijdens dit soort discussies voorkomen behandelen.

Als eerste *“de verslagen zijn niet wetenschappelijk”* waarmee dan wordt gesuggereerd dat ze niet betrouwbaar zijn. Historische verslagen zijn per definitie niet wetenschappelijk, maar even betrouwbaar als goed speurwerk. Vele van deze rapporten zijn opgemaakt door overheidsinstanties om de feitelijke toedracht te beschrijven, zoals we bij **De wolvenplaag van Roermond** in 1810-1811 kunnen zien. Door te stellen dat deze niet betrouwbaar zijn geeft men tevens aan dat ook het hedendaagse politieonderzoek niet betrouwbaar is. Meer algemeen zou dit zelfs inhouden dat de hele geschiedenis door hen in twijfel wordt getrokken omdat van de meeste oorlogen er vaak alleen maar verslagen van zijn overgeleverd.

Ook een opmerking als *“de verhalen dat ze kindertjes aanvallen, zijn afkomstig van jagers, die graag een vrijbrief willen om ze te mogen afknallen”* klopt niet, in vele rapporten wordt tot in bloederig detail beschreven hoe kinderen zijn aangevallen. Bovendien is dit een soort omkeren van het Roodkapje-syndroom door de jager als de ‘boze persoon’ af te schilderen. Hierbij vergeet men bovendien dat een van de initiatiefnemers van Wolven in Nederland ook de Nederlandse Jagersvereniging is⁴¹³. Op hun eigen website geven ze aan dat *“De Jagersvereniging ziet de komst van de wolf naar Nederland als een feit. Het is een uitbreiding van de Nederlandse fauna”* en *“Zij roept haar leden ook op om waarnemingen van wolven te melden en mee te werken aan de bescherming ervan”*⁴¹⁴, naast dat ze ook kritisch zijn omdat ze diverse problemen met wolven voorzien. Verder zijn

---

413 Zie de startpagina van [Wolven in Nederland](#) waar de diverse partners staan.

414 Jagersvereniging, [Standpunt Wolven](#).

deze verhalen zeer zeker niet alleen afkomstig van jagers, maar ook van de slachtoffers. Als voorbeeld hiervoor kan Manuel Suárez⁴¹⁵ genoemd worden en wiens geval ook door een wolvendeskundige als John D.C. Linnell⁴¹⁶ wordt bevestigd en vervolgens nog twee andere gevallen noemt die in diezelfde periode op die locatie plaatsvonden.

Als verdere argumentatie wordt dan soms aangehaald “*het verdwijnen van kinderen kan net zo goed om andere redenen dan wolven zijn geweest*”. Dit is op zich een terechte opmerking, maar we moeten niet vergeten dat in de meeste gevallen er degelijk politieonderzoek is geweest en dan er genoeg gedocumenteerde gevallen zijn waaruit blijkt dat het terdege om wolven ging. Als verder tegenargument wordt dan soms aangehaald “*er moeten ooggetuigen zijn van de aanval*”. Bij forensische onderzoeken baseert men zich niet alleen op ooggetuigen, ook sporenonderzoek en DNA-onderzoek behoren hiertoe en ook hier zijn voorbeelden van te noemen. Het is zelfs zo dat op dit moment juist deze laatste twee vooral worden gebruikt voor de monitoring van wolven.

Aantal slachtoffers honden vs. wolven

Een regelmatig terugkerende opmerking is dat “*per jaar meer dan 4.000 tot 13.000 schapen door honden worden gedood*”, met daarbij als verdere argumentatie dat dit in geen verhouding staat met wat wolven doen. We zien deze argumentatie zelfs terug op websites van de overheid⁴¹⁷. Echter er zijn tot op heden in Nederland maar een tweetal onderzoeken gedaan. De eerste gaat over de situatie in Limburg⁴¹⁸ en de andere gaat over Drenthe⁴¹⁹. Meestal wordt naar deze twee onderzoeken verwezen als onderbouwing of naar andere rapporten die zich op deze twee onderzoeken baseren. Naast deze onderzoeken is er nog een lijst van Bij12⁴²⁰ waar het aantal prooidieren sinds 2015 wordt bijgehouden door de wolf en andere dieren, echter deze is niet volledig omdat hierin alleen gegevens worden opgenomen als er melding is gedaan en er onderzoek is geweest. Derhalve laat het slechts een zeer klein aantal incidenten met honden zien. Hoewel er dus tot op heden weinig onderzoek is gedaan, kunnen we op basis hiervan wel enige inschattingen maken. Verder kunnen we deze nog vergelijken met onderzoek welke in het buitenland is gedaan.

Het onderzoek in Limburg is gedaan door in opdracht van ARK Natuurontwikkeling om te onderzoeken wat de huidige schade door hond en vos is bij schapenhouders in Limburg in de periode 2002 tot 2012. Hiervoor hebben ze de 118 schapenhouders geënquêteerd die gezamenlijk ongeveer 50% van het totale Limburgse schapenbestand beslaan. Een nadeel van dit type onderzoek is dat

---

415 Jara y Sedal, Manuel Suárez, *el niño de cinco años que sobrevivió a un ataque de lobo en Galicia* ([20 februari 2021](#)).

416 John D.C. Linnell, "The fear of wolves: A review of wolfs attacks on humans" in *NINA Oppdragsmelding* 731 (2002), p. 22.

417 Gedeputeerde Staten van Gelderland, *Antwoord op Statenvragen PS2020-375* ([16 juni 2020](#)); Directoraat-generaal Natuur, Visserij en Landelijk gebied, *Beantwoording vragen over het geringe animo voor de subsidieregeling voor een wolfwerend raster* ([25 januari 2021](#)).

418 Tom van den Hove, “Voorbereiding op de komst van de wolf, Nulmeting slachtoffers Limburgse schapen” in *Natuur Bos Landschap* ([december 2013](#)).

419 https://www.provincie.drenthe.nl/publish/pages/122085/nw16061403-mvb-afstudeerrapport_definitief.pdf

420 Bij12, Faunazaken, [Wolf](#).

het bij de rechtstreeks belanghebbenden is gedaan en die stellig niet een te laag aantal zullen hebben genoemd. Uit het onderzoek in Limburg⁴²¹ blijkt dat in tien jaar tijd 118 schapen zijn gedood en 162 schapen zijn verwond door honden. Wolven zijn in dit onderzoek niet meegenomen omdat die toen nog niet aanwezig waren in deze provincie.

Gewond of gedood	Vos	Hond	Onbekend	Totaal
Gedode schapen tussen 2002 en 2012	250	118	47	415
Gewonde schapen tussen 2002 en 2012	251	162	90	503
Gedode schapen gemiddeld per bezoek	3	1,5	0,2	1,8
Gewonde schapen gemiddeld per bezoek	3	2	0,4	2,2

Het in 2015 gedane onderzoek in Drenthe is iets nauwkeuriger, echter ook hier moet men rekening houden dat de aangeleverde data door de eigenaren van het vee zijn gegeven en daarom net als het andere onderzoek eerder aan de hoge kant zal zijn. Los hiervan geeft dit onderzoek het volgende overzicht.

Soort predator	Gedode schapen / geiten
Hond	77
Vos	211
Kraai	60
Raaf	1
Das	9
Wolf	1
Onbekend	55

Bekijken we deze gegevens en extrapoleren we die voor heel Nederland (lees 12 provincies), dan komen we maximaal op een kleine 1000 schapen en geiten die per jaar door honden worden gedood en gezien het onderzoek in Limburg eerder nog aan de hoge kant zal zijn en meer richting de 530 zal zijn.

Kijken we naar de populatie wolven, dan hebben die in 2019 meer dan 115 dieren gedood en in 2020 is dat gestegen naar 288 (volgens de gegevens van Bij12) en is dit door een kleine 20 verschillende wolven gedaan. Stellig zal dit aantal nog hoger zijn omdat niet in alle gevallen men via DNA het kon terug herleiden naar de wolf en tevens dat ook de vervolgschade niet hierin is meegenomen, zoals dieren die later aan hun verwondingen overlijden.

---

421 Tom van den Hove, "Voorbereiding op de komst van de wolf, Nulmeting slachtoffers Limburgse schapen" in *Natuur Bos Landschap* ([december 2013](#)), p. 41